

28.3.2017

Julkinen

Vahinkovakuutussektorin Solvenssi II -vakavaraisuus hyvä

Kirjoittajat: Analytikko Kirsti Svinhufvud, riskiasiantuntija Mikko Sinersalo

- Osingonjako heikensi vakavaraisuutta vuoden lopussa
- Yhtiöiden vakavaraisuuden arvioinnissa huomioitavia tekijöitä
- Korkotason muutokset näkyvät henkivakuutustekniikalla laskettavan vastuuvelan määrässä
- Vakuutustoiminnan kannattavuus paras kautta aikojen
- Maksutulon kasvu pysähtynyt
- Osakekurssien nousu ja korkotason lasku paransi sijoitustuottoa
- Toimintaympäristön muutokset näkyvät strategioissa

Solvenssi II -säännökset tulivat voimaan vuoden 2016 alussa. Sen myötä vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden laskentakehikko muuttui markkinaehtoiseksi, missä sekä taseen varat että velat arvostetaan käypään arvoon. Siirtymävuonna monet tekijät aiheuttivat epävarmuutta sijoitusmarkkinoiden kehitykseen.

Sijoitusmarkkinoiden kehitys vaikuttaa merkittävästi vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen, koska markkinariskin pääomavaatimus muodostaa yli puolet vahinkovakuutusyhtiöiden yhteenlasketusta perusvakavaraisuuspääomavaatimuksesta ennen hajautushyötyjä. Markkinariskin pääomavaatimukseen sisältyy korkoriskin pääomavaatimus. Vahinkovakuutusyhtiöiden pitkäaikaiset vastuut sekä korkosijoitusten suuri osuus (yli 70 %) sijoituksista altistavat vakuutusyhtiöitä korkoriskille sitä enemmän, mitä suurempi korkosijoitusten ja pitkäaikaisen vastuiden duraatioiden ero on. Pitkäaikaisista vastuista johtuen korkotason lasku vaikuttaa negatiivisesti vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen. Vahinkovakuutusyhtiöillä on henkivakuutusyhtiöitä suhteellisesti vähemmän pitkäaikaisia vastuita. Vahinkovakuutusyhtiöt ovat sen vuoksi henkivakuutusyhtiöitä vähemmän alttiita korkoriskille.

Vakuutusteknisen vastuuvelan markkina-arvoon vaikuttavien pitkien korkojen kehitys oli lähes koko vuoden vakuutusyhtiöille epäsuotuisa, mikä kasvatti vakuutusteknistä vastuuvelkaa vuoden kolmannen kvartaalin loppuun asti. Vuoden viimeisellä neljänneksellä korkotaso kuitenkin kääntyi nousuun. Osakehintojen koko vuoden jatkunut nousu hyödytti vahinkovakuutusyhtiöitä, joiden sijoituksista noin 17 % on osakesijoituksia.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus pysyi hyvänä. Kaikki Solvenssi II -sääntelyn piiriin kuuluvat vahinkovakuutusyhtiöt täyttivät sekä vakavaraisuuspääomavaatimuksen (SCR-suhde) että vähimmäispääomavaatimuksen (MCR-suhde). Vahinkovakuutussektorin 38 vahinkovakuutusyhtiöstä yksi, Alma Vakuutus Oy, siirsi vuoden aikana liiketoimintansa pois Suomesta, eikä siksi ollut Solvenssi II -säännösten piirissä.

Osingonjako heikensi vakavaraisuutta vuoden lopussa

Vakuutusyhtiöiden on täytettävä kaksi Solvenssi II -sääntelyn edellyttämää vakavaraisuusmittaria: vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR-suhde) ja vähimmäispääomavaatimus (MCR-suhde). Vuoden lopussa SCR-suhde oli 220 % (1.1.2016 228 %) eli yli kaksikertainen minimivaatimukseen verrattuna. Toinen lakisääteisen vakavaraisuusmittari, MCR-suhde, oli lähes 7-kertainen lakisääteiseen minimiin verrattuna.

Vuoden lopussa SCR-suhdetta heikensi tilikaudelta jaettavaksi esitettyjen osinkojen määrä, mikä pienensi SCR-omaa varallisuutta. Suomen vahinkovakuutussektorin SCR-suhde pysyi kuitenkin hyvänä, ja Suomi sijoittui hyvään keskitasoon verrattuna muihin Euroopan maihin. EIOPAn kesäkuun lopusta tekemän selvityksen mukaan vahinkovakuutusyhtiöiden SCR-suhteen mediaani oli 210 %. (EIOPA, Financial Stability Report, December 2016).

Vuoden lopussa SCR-oma varallisuus oli 5,8 mrd. euroa ja vakavaraisuuspääomavaatimus 2,6 mrd. euroa. Vahinkovakuutusyhtiöiden SCR-oma varallisuus oli hyvälaatuista. Se muodostuu lähes kokonaan parhaasta oman varallisuuden luokkaan 1 kuuluvasta perusvarallisuudesta. MCR-oma varallisuus oli vain 61 milj. euroa pienempi kuin SCR-oma varallisuus. MCR-oma varallisuus ei sisällä omaan lisävarallisuuteen kuuluvia eriä, kuten taksoitettavissa olevaa lisäpääomaa¹. Lisäksi määrälliset leikkurit rajoittavat määrää, joka oman perusvarallisuuden luokkaan 2 luokitelluista pääomalainoista voidaan sisällyttää MCR-omaan varallisuuteen.

Yhtiöiden vakavaraisuuden arvioinnissa huomioitavia tekijöitä

Yhtiöittäin tarkasteltuna vastuuvelan rakenne-eroista ja sijoitusten allokaatioeroista johtuen vakavaraisuuden tunnusluvuissa on suuriakin eroja. Solvenssi II -sääntely sisältää siirtymäsäännöksiä, jotka helpottavat uuteen riskiperusteiseen vakavaraisuuskehikkoon siirtymistä. Vahinkovakuutussektorilla siirtymäsäännöksiä käyttää vain muutama yhtiö toisin kuin henkivakuutussektorilla, missä siirtymäsäännösten käyttö on yleisempää.

28.3.2017

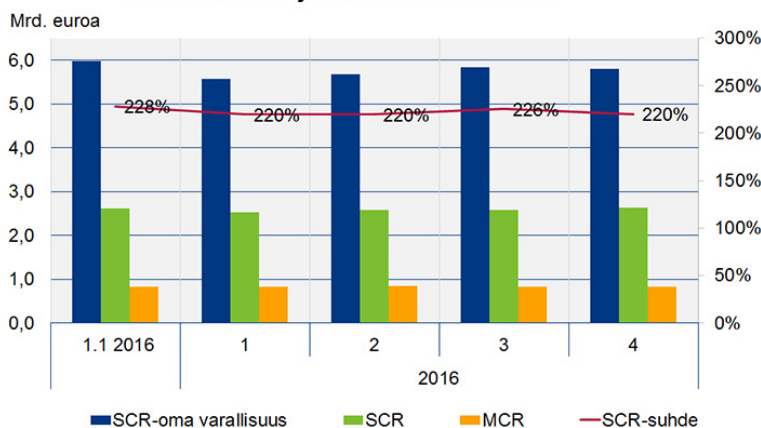
Julkinen

Siirtymäsäännösten lisäksi Solvenssi II -säännösten mukaan yhtiöiden vakavaraisuustunnuslukuihin vaikuttavat mm. laskennallisen veron vaimennusvaikutus ja tuleviin vakuutusmaksuihin sisältyvä odotettavissa oleva voitto (EPIFP, Expected profits included in future premiums). Näihin molempiin eriin liittyy useita yhtiöiden tekemiä oletuksia. Yhtiöiden vakavaraisuuslaskelmissa näiden erien merkitys vaihtelee.

Vahinkovakuutusyhtiöiden SCR-oma varallisuus (5,8 mrd. euroa) sisältää tuleviin vakuutusmaksuihin sisältyviä odotettavissa olevia voittoja 351 milj. euroa. Ne sisältyvät oman varallisuuden täsmätyserään ja ovat paraslaatuista Tier 1 -luokkaa. Odotettavissa olevat voitot ovat yhtiön käytettävissä vasta viiveellä, ja niiden määrän arviointiin liittyy epävarmuutta mm. vakuutusten raukeamisten vuoksi.

Laskennallisen veron vaimennusvaikutus (Loss absorbing capacity on deferred tax) pienentää vakavaraisuuspääomavaatimuksen määrää. Vahinkovakuutussektorilla laskennallisen veron vaimennusvaikutus oli keskimäärin 12 % vakavaraisuuspääomavaatimuksen määrästä. Osalla yhtiöistä vaimennusvaikutus oli isompi kuin taseen laskennallisen veron määrä, jolloin syntyy laskennallista nettoverosaamista. Syntyneen laskennallisen verosaamisen hyödyntäminen edellyttää yhtiöltä varmuutta siitä, että jatkossa syntyy verotettavaa tuloa, josta verosaamisen voi vähentää. Laskennallisen veron vaimennusvaikutuksella on suuri merkitys yhtiön vakavaraisuuden tunnuslukuihin. Verotettavan tulon edellytyksestä johtuen yhtiöiden verotuksellinen tilanne tulevaisuudessa voi rajoittaa vaimennusvaikutuksen käyttöä. Tulonodotusten arviointikäytännöissä voi myös olla eroja. Euroopan Komissio on pyytänyt EIOPAA (Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen) selvittämään yhtiöiden käyttämiä laskennallisen veron vaimennusvaikutuksen käsittelyä ja perusteita tarkempaa analysointia varten. Laskennallisen veron vaimennusvaikutus oli myös yhtenä kommentoitavana asiana EIOPAn 8.12.2016 julkaisemassa keskustelupaperissa (EIOPA-CP-16-008 Discussion Paper on the Review of Specific Items in the Solvency II Delegated Regulation).

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta

Korkotason muutokset näkyvät henkivakuutustekniikalla laskettavan vastuuvelan määrässä

Vakuutustekninen vastuuvetka on jaoteltu Solvenssi II -taseessa vahinkovakuutustekniikalla ja henkivakuutustekniikalla laskettuun vastuuvetkaan. Henkivakuutustekniikalla laskettavaa vastuuvetkaa oli 59 % vastuuvelan arvosta. Korkokäyrän muutokset heijastuvat selkeimmin tähän vastuuvelan osaan, koska siihen sisältyy pitkäaikaisia vastuita.

Vahinkovakuutustekniikalla laskettavan vastuuvelan arvon kehitykseen vaikuttaa korkotason kehityksen lisäksi mm. vakuutusmaksujen ajallinen jaksottuminen vuoden sisällä.

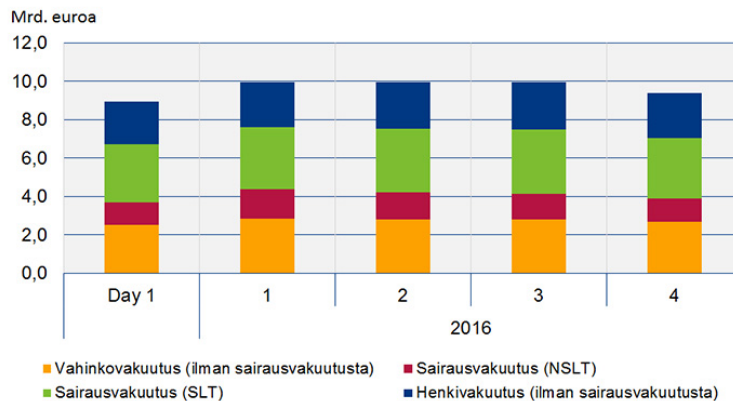
Vakuutusteknisen vastuuvelan diskonttauksessa käytettävän korkokäyrän muutokset näkyivät vastuuvelan kehityksessä kuluneen vuoden aikana. Jyrkin vastuuvelan kasvu näkyi vuoden ensimmäisellä kvartaalilla, jolloin vastuuvelan diskonttauksessa käytettävä korkokäyrä laski eniten. Korkokäyrän taso nousi vuoden viimeisellä neljänneksellä, minkä seurauksen vakuutusteknisen vastuuvelan arvo laski vuoden lopussa.

28.3.2017

Julkinen

Vahinkovakuutusyhtiöiden vastuuelka

Lähde: Finanssivalvonta

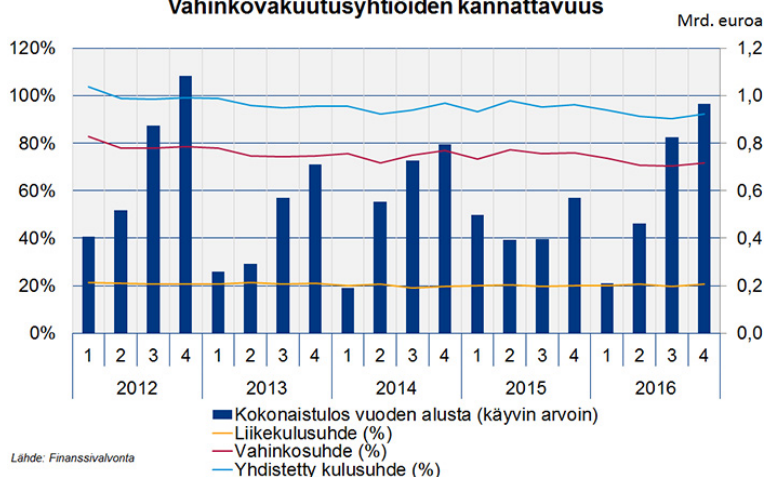
Vakuustoitinnan kannattavuus paras kautta aikojen

Vakuustoitinnan kannattavuutta kuvaava yhdistetty kulusuhde oli 92,3 % (31.12.2015 96,1 %), mikä on paras vuoden lopun arvo kautta aikojen. Vakuustoitinnan kannattavuutta paransi yhdistetyn kulusuhteen toisen komponentin, vahinkosuhteen, suotuisa kehitys. Liikekulusuhteessa ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna. Yhdistetty kulusuhde lasketaan kirjanpidon maksutuoton ja korvauskulun perusteella, joten Solvenssi II -sääntelyn voimaantulo ei vaikuta tunnusluvun vertailtavuuteen.

Vakuustoitinnan kannattavuus parani edelliseen vuoteen verrattuna pääosin sen vuoksi, että vuonna 2015 yhtiöt lisäsivät kirjanpidon vastuuelan turvaavuutta laskemalla kirjanpidon vastuuelan diskonttokorkoja. Tämä heikensi vertailuvuoden 2015 yhdistettyä kulusuhdetta noin 5 prosenttiyksikköä. Vuonna 2016 diskonttokorkojen laskun vaikutus oli pienempi ja korvauskehitys suotuisaa. Tästä johtuen korvauskulujen määrä (3,0 mrd. euroa) pieneni 0,2 mrd. euroa vuoteen 2015 verrattuna.

Vakuustoitinnan lisäksi sijoitustoiminnan tuotot kasvattivat vahinkovakuutusyhtiöiden kokonaistulosta. Se oli 967 milj. euroa, eli 396 milj. euroa suurempi kuin vuonna 2015. Vakuusteknisen katteen kasvu paransi kokonaistulosta 165 milj. eurolla ja sijoitustuottojen kasvu 231 milj. eurolla.

Vahinkovakuutusyhtiöiden kannattavuus

Lähde: Finanssivalvonta

Maksutulon kasvu pysähtynyt

Vahinkovakuutusyhtiöiden maksutulo laski 0,3 % vuoteen 2015 verrattuna. Maksutulon kasvu on ollut pysähdyksissä vuoden 2015 ensimmäiseltä kvartaalilta lähtien. Sen kehitykseen vaikutti eniten lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon lasku 5,4 prosentilla vuoteen 2015 verrattuna. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo muodosti 13,1 % ensivakuutuksen maksutulosta. Maksutulo ja talouden palkkasumma eivät enää kehittyneet samaan suuntaan. Eriytyneeseen kehitykseen on todennäköisesti vaikuttanut ulkomaisten toimijoiden tulo markkinoille ja lisääntynyt hintakilpailu.

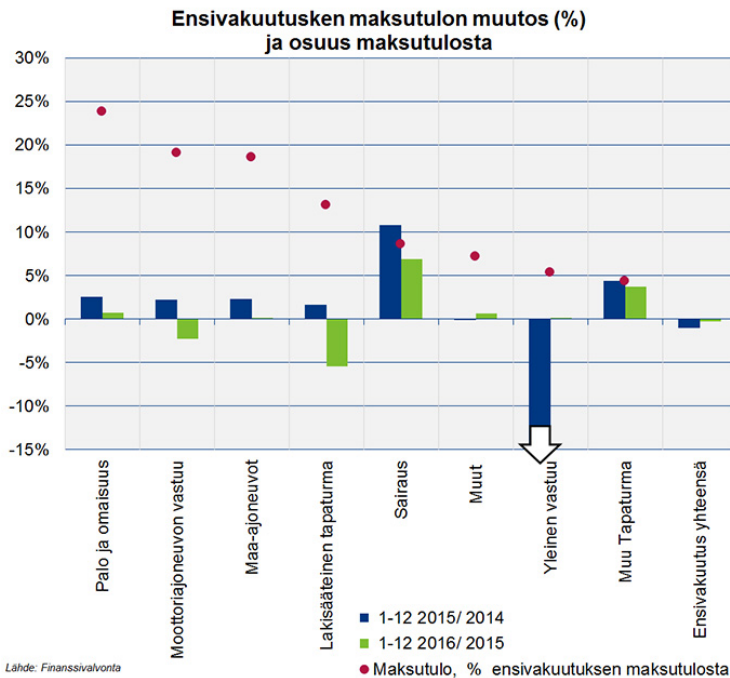

28.3.2017

Julkinen

Myös toisen lakisääteisen vakuutusluokan, moottoriajoneuvon vastuun maksutulo laski vuoteen 2015 verrattuna (-2,3 %), vaikka ajoneuvovakuutusten määrään vaikuttava ajoneuvojen ensirekisteröintien määrä kasvoi 7,4 % vuoteen 2015 verrattuna (Lähde: Tilastokeskus). Ajoneuvovakuutusten maksutuloa laskee vakuutusten myynti kampanjahinnoilla ja aiempaa paremmilla bonuseduilla. Moottoriajoneuvon vastuu muodosti 19,1 % ensivakuutuksen maksutulosta. Vuoden 2017 alusta tuli voimaan uusi liikennevakuutuslaki. Lakimuutos tuo lisää joustavuutta vakuutuksen laskuperusteiden määrittelyyn ja vahinkohistorian perusteella kertyvien bonusten myöntämiseen, mikä voi lisätä ajoneuvovakuutusten hintakilpailutusta vuonna 2017.

Sairausvakuutuksen maksutulon kasvu jatkui edelleen (+6,9 %), mutta kasvuvauhti hieman hidastui verrattuna vuoteen 2015 (+10,8 %). Merkittävät toimijat ovat panostaneet terveyden ja hyvinvoinnin tuotteisiin.

Osakekurssien nousu ja korkotason lasku paransi sijoitustuottoa

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustuotot olivat keskimäärin 4,3 %. Korkosijoitusten tuotto oli keskimäärin 3,6 % ja osakesijoitusten tuotto 7,4 %. Osakkeiden hinnat elpyivät nopeasti kesäkuun lopun osakehintojen laskun jälkeen. Suomalaisien osakkeiden hyvä kurssikehitys hyödytti suomalaisia vakuutusyhtiöitä. Osakkeiden arvostustaso oli vuoden lopussa selvästi alkuvuotta korkeammalla, ja nousu on jatkunut tänä vuonna.

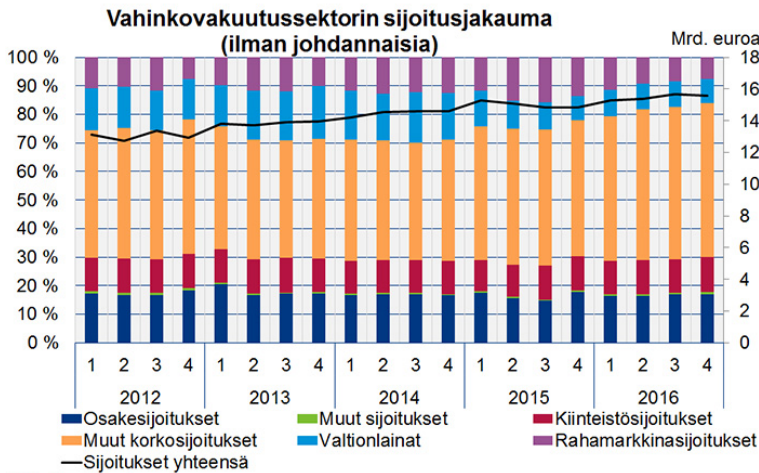
Lähes koko vuoden jatkunut korkotason lasku nosti korkosijoitusten arvoja. Korkosijoitusten tuotto heikkeni vasta loppuvuonna, kun korkotaso kääntyi nousuun. Sekä riskitön korko että luottoriskimarginaalit nousivat vuoden lopussa. Korkosijoitusten duraatio oli keskimäärin 3,9, mikä on edelleen lyhyt vakuutustekniseen vastuuelkaan verrattuna. Ilman vastuuelkaa suojaavien korkojohdannaisten vaikutusta duraatio oli vieläkin lyhyempi (2,8). Duraation kasvattaminen ei ole toistaiseksi ollut matalan korkotason vuoksi mahdollista korkosijoituksista saatavaa korkokertymää vaarantamatta.

Sijoitusten riskitasoa on maltillisesti nostettu vuoden aikana. Sijoituksista 70 % on korkosijoituksia, joiden sisällä yrityslainojen osuutta on nostettu 5,6 prosenttiyksikköä. Vuoden lopussa 47,4 % sijoituksista oli yritysainasijoituksia, mistä suurin osa oli hyvän luottoluokituksen yritysainasijoituksia. Riskittömien rahamarkkinasijoitusten osuutta puolestaan laskettiin 6,1 prosenttiyksikköä. Osakesijoitusten osuus (17,1 %) ei ole juurikaan muuttunut vuoden 2015 loppuun verrattuna. Kiinteistöihin on sijoitettu 12,2 % sijoituksista.

28.3.2017

Julkinen

Toimintaympäristön muutokset näkyvät strategioissa

Merkittävimmät toimijat ovat tuoneet esille uusia strategioita ja toimintamalleja, joilla vastataan ympäristön muutoksiin. Yhtiöiden toiminnassa ja tavoitteissa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin asioihin:

- Asiakkaiden muuttuvat tarpeet ja toimintatavat
- Digitalisaatio
- Kilpailukyky
- Tehokkuus

Yhtiöt laajentavat ja panostavat terveys- ja työhyvinvointipalvelujen tarjontaan ja asiakkaiden laaja-alaisen elämänturvan tarjontaan. Digitalisaation avulla tehostetaan toimintaa ja sen avulla kehitetään uusia toimintatapoja ja digitalisaatioon perustuvia tuotteita ja palveluja.

Muutokset ovat suuria ja edellyttävät sekä investointeja että henkilöstön kouluttautumista uusiin tuotteisiin ja työtapoihin. Siirtymävaiheessa on odotettavissa kannattavuuden heikkenemistä muutosten vaatimista investoinneista johtuen. Lisäksi operatiiviset riskit voivat kasvaa järjestelmä- ja toimintatapamuutosten yhteydessä.

Suomen finanssisektorin rakennemuutos jatkuu vuonna 2017. If on ilmoittanut muuttavansa Suomen tytäryhtiönsä sivuliikkeeksi. Kannansiirron myötä yli 20 % Suomen vahinkovakuutusmarkkinasta siirtyy harjoitettavaksi sivuliikkeen kautta. Sivuliikkeen vakavaraisuusvalvonta on yhtiön kotimaan valvojan vastuulla. Tässä tapauksessa vakavaraisuusvalvonnasta vastaa Ruotsin Finansinspektionen. Finanssivalvonta valvoo jatkossakin asiakkaansuojaan ja menettelytapoihin liittyviä asioita. Lisäksi Finanssivalvonnalla on valvontatehtäviä lakisääteistä tapaturmavakuutusta ja liikennevakuutusta koskien, ml. maksujen kohtuullisuus ja turvaavuus sekä bonusjärjestelmät. Sivuliikkeet sisältyvät myös Finanssivalvonnan vuosittain tekemään tilastotutkimukseen.

¹ Vakuutusyhtiölain 4 luvun 4§:n mukainen yhtiöjärjestyksessä säädetty vakuutusnottajaosakkaiden lisämaksuvelvollisuus.